Vajdaság Autonóm Tartomány program

Tolerancia-építés esélyei a vajdasági iskolások körében

Szabadka, 2007. 10. 15.

Forrás:

FORRÁS

- Vajdasági Tolerancia Program euroregionális és EU adaptációja, 2005-2006 – projektum eredményei, kutatáskoordinátor a szabadkai Pannónia Alap *(kérdőívezés és elemzés) a szabadkai Magyarságkutató Tudományos Társaság végezte*

- Mozaik 2001, Gyorsjelentés, Magyar fiatalok a Kárpát-medencében; ifjúságkutatás koordinátora a budapesti Nemzeti ifjúságkutató Intézet – a vajdasági kutatást a *Magyarságkutató Tudományos Társaság végezte*

Demográfia

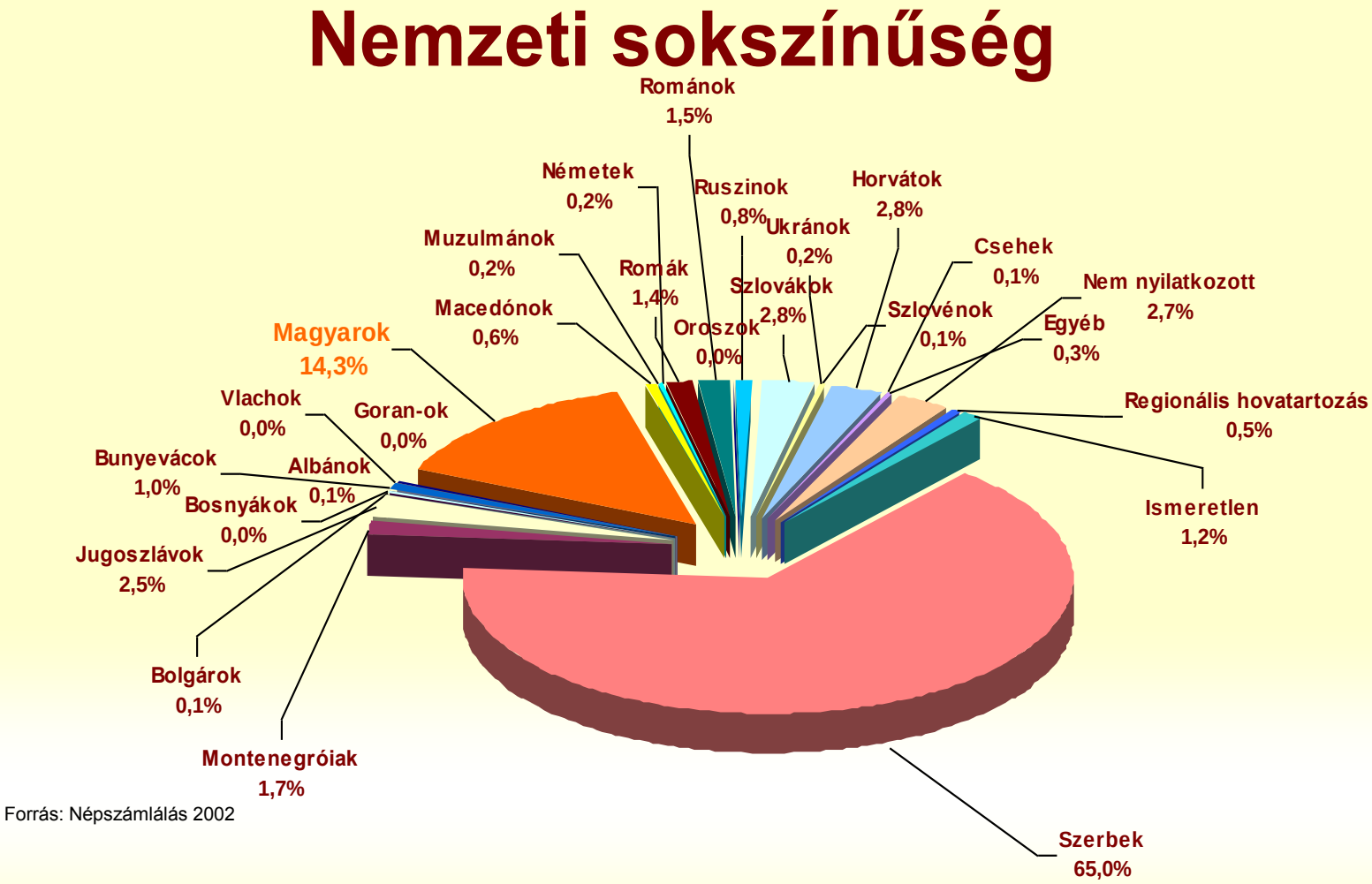

Forrás: Népszámlálás 2002

Cél:

- A nemzetek közötti megromlott viszonyok,
- a kilencvenes évek kisebbségi politikája és a délszláv háború eredményeként
- Vajdaságba települt nagyszámú menekült társadalmi integrációja,
- valamint Vajdaság multikulturalizmusáról és nemzetei együttélésének történelmi és kulturális hátteréről szóló ismeretek hiányossága indokolttá tette
- egy **hosszú távú, átfogó tolerancia-építő stratégia kidolgozását**.

A minta

- 10 általános és 10 középiskola 275 tanulója a toleranciaprogram résztvevői
- A megkérdezett fiatalok 63% szerb, 26% magyar volt, a többi egyéb nemzetiségű

- **Vajdaságban több mint 25 különböző etnikum él**
- **6 nyelv van hivatalos használatban**
- **Multikulturális és -konfesszionális tradíció**
- **Migrációs térség**
- **Különböző nemzetiségű fiatalok érintkezései mindennaposak**

Hipotézis:

Komplex identitástudat → passzív tolerancia

- ***A nemzeti és a regionális hovatartozás*** **keveredik a vajdasági lakosok identitás-tudatában, sőt változásokat okozott a társadalmi értékek megítélésében is**
- **A passzív tolerancia: a multikulturalizmust negatív jelenségnek ítéli meg**
- **A tolerálás készsége magánügy vagy közügy?**

A FIATALOK IDENTITÁSTUDATA - 2001

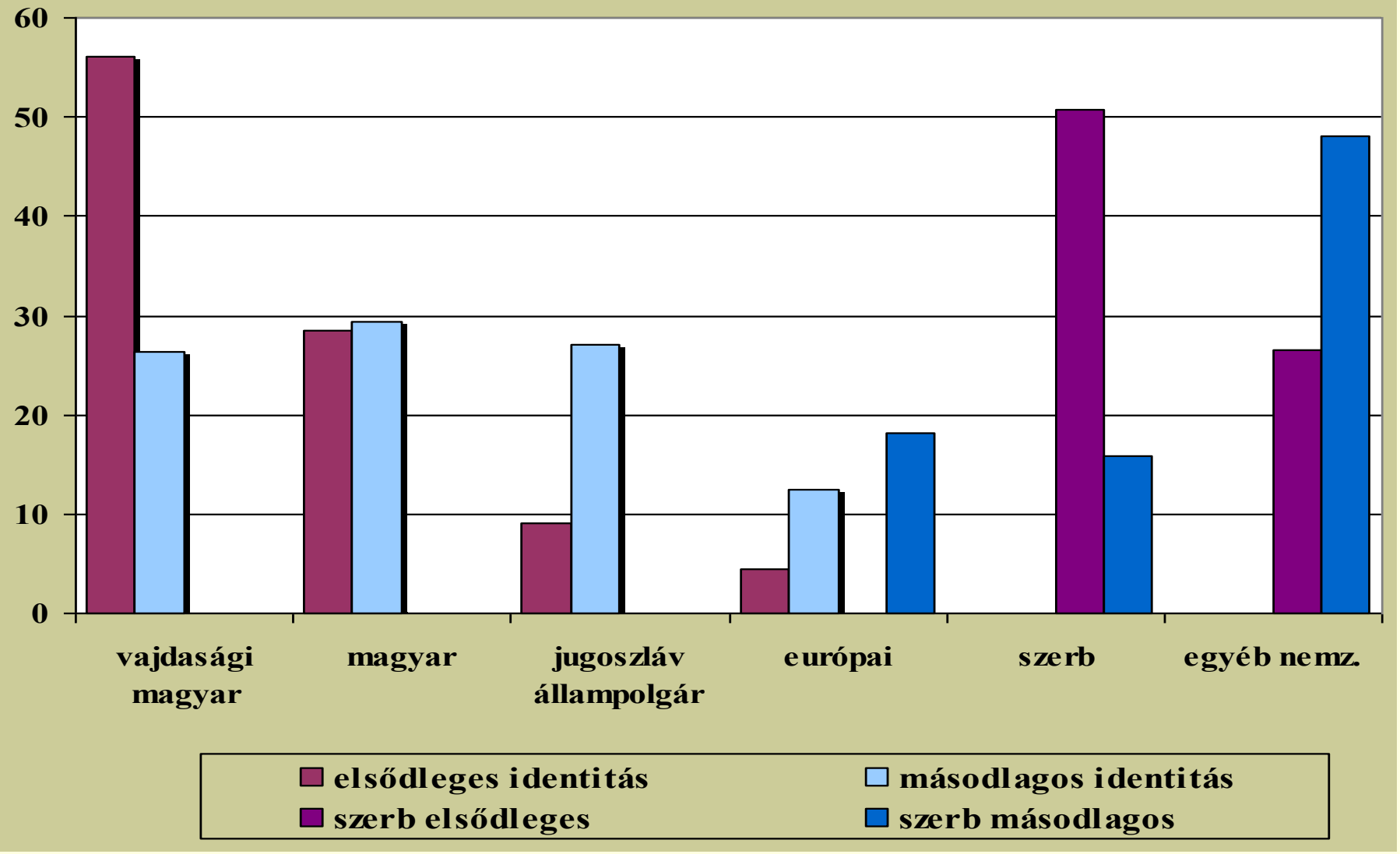

Az iskolások és a tolerancia multikulturális környezetben

Téves tolerancia-értelmezés

A toleráns embert legtöbben olyan személyként élik meg „aki nem tesz különbséget a mássságokban”.

A másság iránti toleranciát a fiatalok nagy része azonosítja az indifferencia és a közöny fogalmával.

Diákviszonyokról az iskolákban - 2006

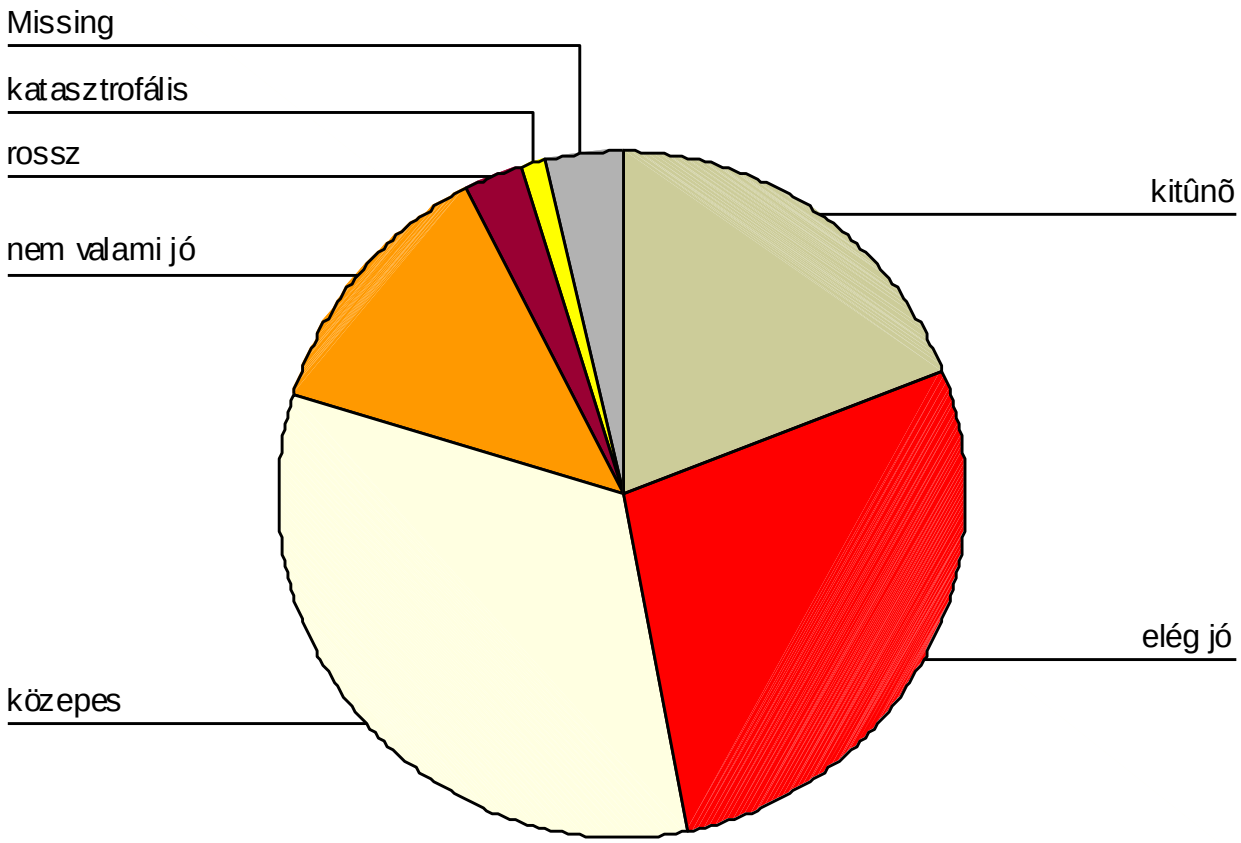

A válaszadók kitűnőnek (19%) vagy jónak (26%) ítéli meg az etnikai viszonyokat az iskolában.

A tanulók 32%-a közepesre voksol, 12,7% nem valami jóra szavaz

4%-a mondja rossznak a különböző tagozatok kapcsolatát.

Kikkel barátkozol az iskolában?

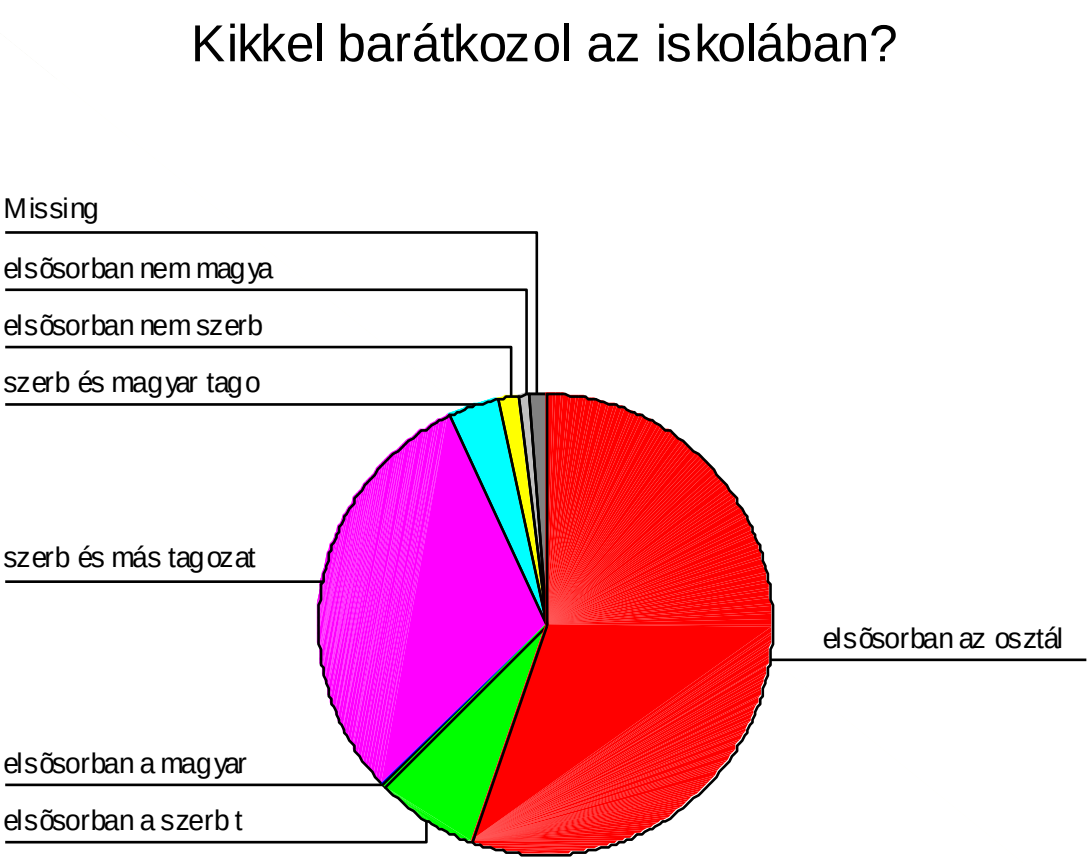

Barátkozási partner	%
osztálytársaimmal	55,3
szerb tagozatosokkal	7,3
magyar tagozatra járókkal	0,4
Szerb, más tagozatos diákokkal is	30,2
Szerb, magyar tagozatos diákokkal	3,6
nem szerb diákokkal	1,5
nem magyar diákokkal	0,7

Vajdaság nemzeti sokszínűségének megélése

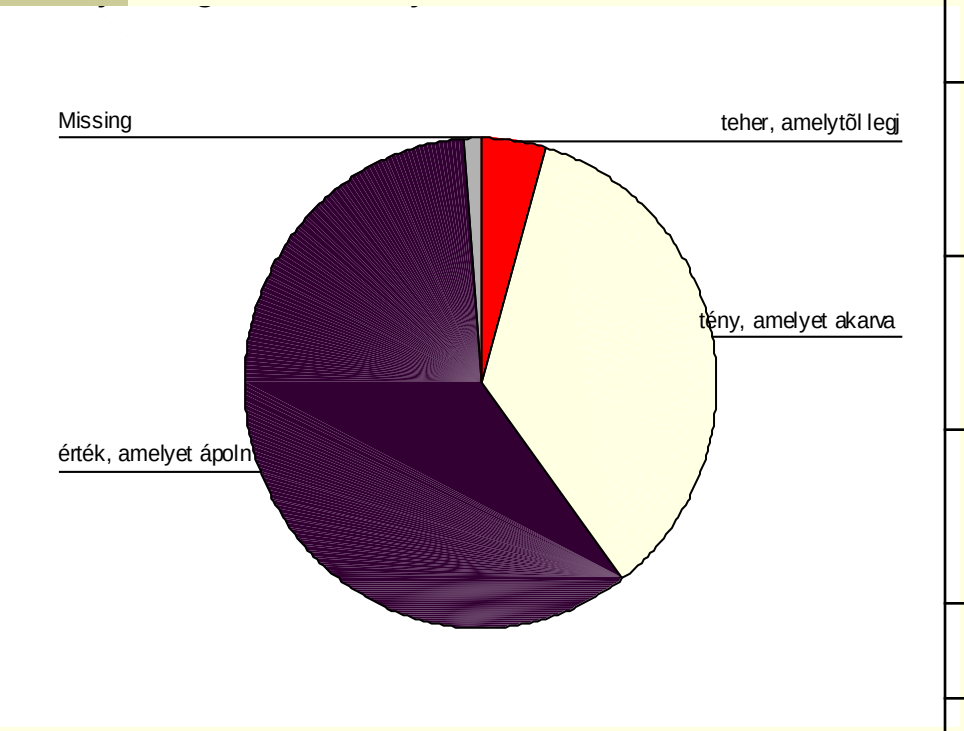

Számodra Vajdaság nemzeti, nyelvi, kulturális és vallási sokszínűsége:	%
teher, amelytől legjobb lenne megszabadulni	4,4
tény, amelyet akarva-akaratlanul el kell fogadni	35,3
érték, amelyet ápolni, védeni és fejleszteni kell	***59,3***
összesen	98,9
nem válaszolt	1,1
összesen	100,0

Attitűdök a térségben

Intolerancia Vajdaságban - okok	százalék
a nemzetiségek közötti összeférhetetlenség	**27,6**
a nevelés hiánya	**21,8**
a rossz gazdasági körülmény és a szegénység	**21,1**
maguk az emberek, mert tudatlanok	**14,5**
a korrupció	3,6
a média	3,3
főleg a menekültek	2,9
egyéb	1,5
összesen	96,4
nem válaszolt	3,6
összesen	100,0

Egyes nemzetekről/népekről alkotott vélemény Szerbiában - 2002

Véleményem a ...	Igen kedvezőtlen	Kedvezőtlen - negatív	Bizonytalan	Kedvező - pozitív	Igen kedvező	Nem tud dönteni
Szerbekről	1.8%	4.8%	10.8%	40.3%	35.5%	6.8%
Macedónokról	2.1%	5.2%	27.6%	44.0%	9.5%	11.5%
Oroszokról	3.5%	7.1%	28.0%	40.5%	10.2%	10.7%
Montenegrói	4.7%	13.1%	26.5%	37.7%	9.8%	8.1%
Németekről	6.6%	11.7%	30.1%	33.9%	7.3%	10.4%
Magyarokról	3.9%	8.8%	34.7%	32.3%	5.3%	15%
Zsidókról	5.5%	7.8%	38.6%	27.5%	4.9%	15.7%
Amerikaiakról	15.3%	23.2%	25.6%	21.5%	5.2%	9.3%
Cigányokról	10.0%	17.7%	36.1%	21.6%	3.5%	11.0%
Horvátokról	17.9%	22.0%	29.7%	18.2%	2.8%	9.5%
Bosnyákokról	19.4%	24.1%	31.2%	11.3%	2.5%	11.5%
Albánokról	40.7%	25.7%	17.4%	3.8%	1%	11.4%

Nyelvhasználat

- Multietnikus környezetben fontos az anyanyelv mellett a környezet nyelvének ismerete
- Vajdaságban egyre csökken azoknak a száma, akik a magyar és szerb nyelvet is folyékonyan beszélik
- A fiatalok szívesebben tanulják a világnyelveket (főleg az angolt), mint a „környezetük nyelvét”

Kisebbségi nyelvismeret	százalék
A szerbek közül nem válaszolt	94,2
Angol	5,8
összesen	100,0

Állam-nyelvtanulási hajlam kisebbségnél	százalék
Igen	59,3
Csak, ha muszáj	9,1
Nem	6,5
összesen	74,9
nem válaszolt	25,1
összesen	100,0

Jártál már külföldön?

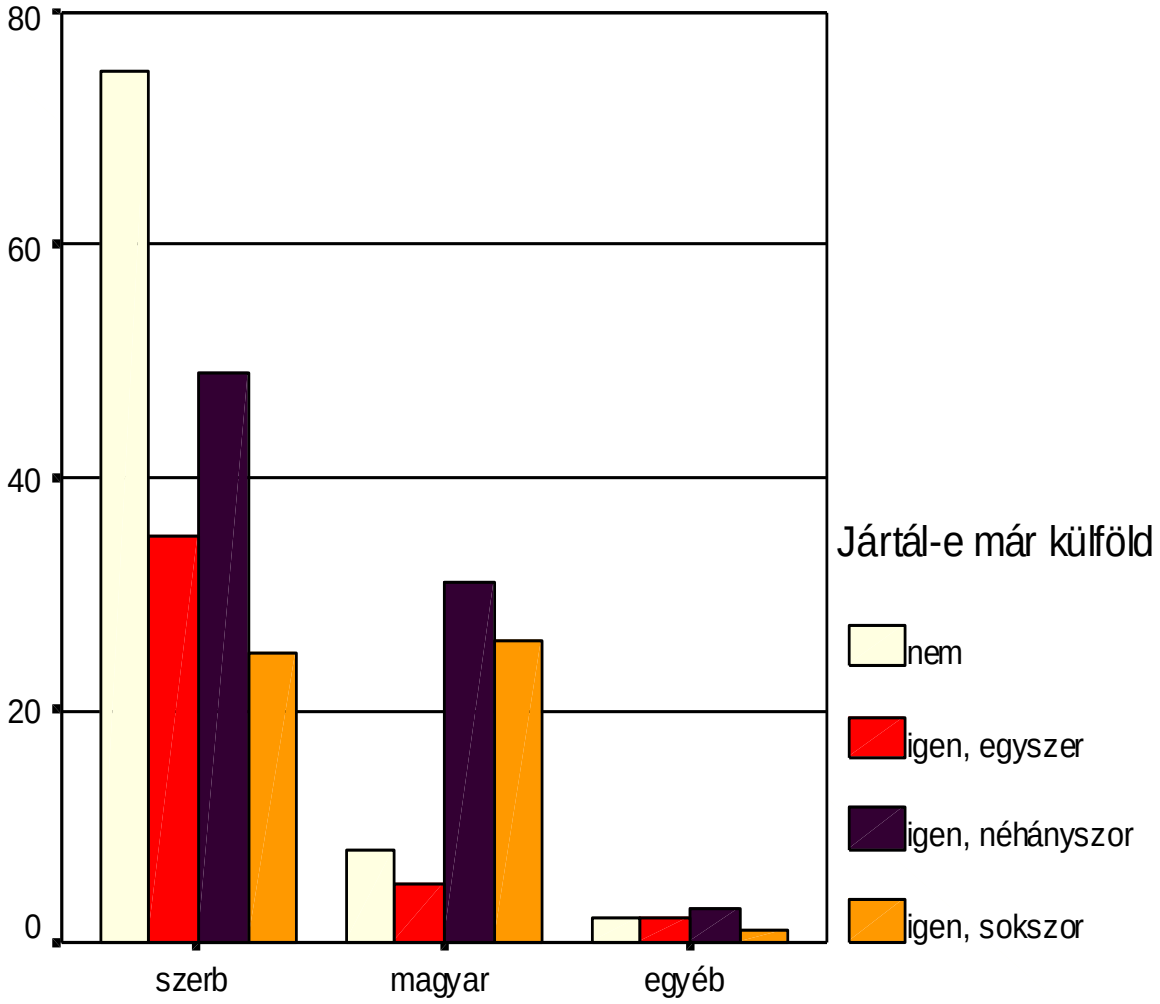

Otthon a családban milyen nyelven beszéltek?

Az általános- és középiskolás tanulók, 50%-a járt külföldön.

A minta másik fele tapasztalatlan más országok, kultúrák, életmódok megismerésében

A 2005. Tolerancia program megítélése

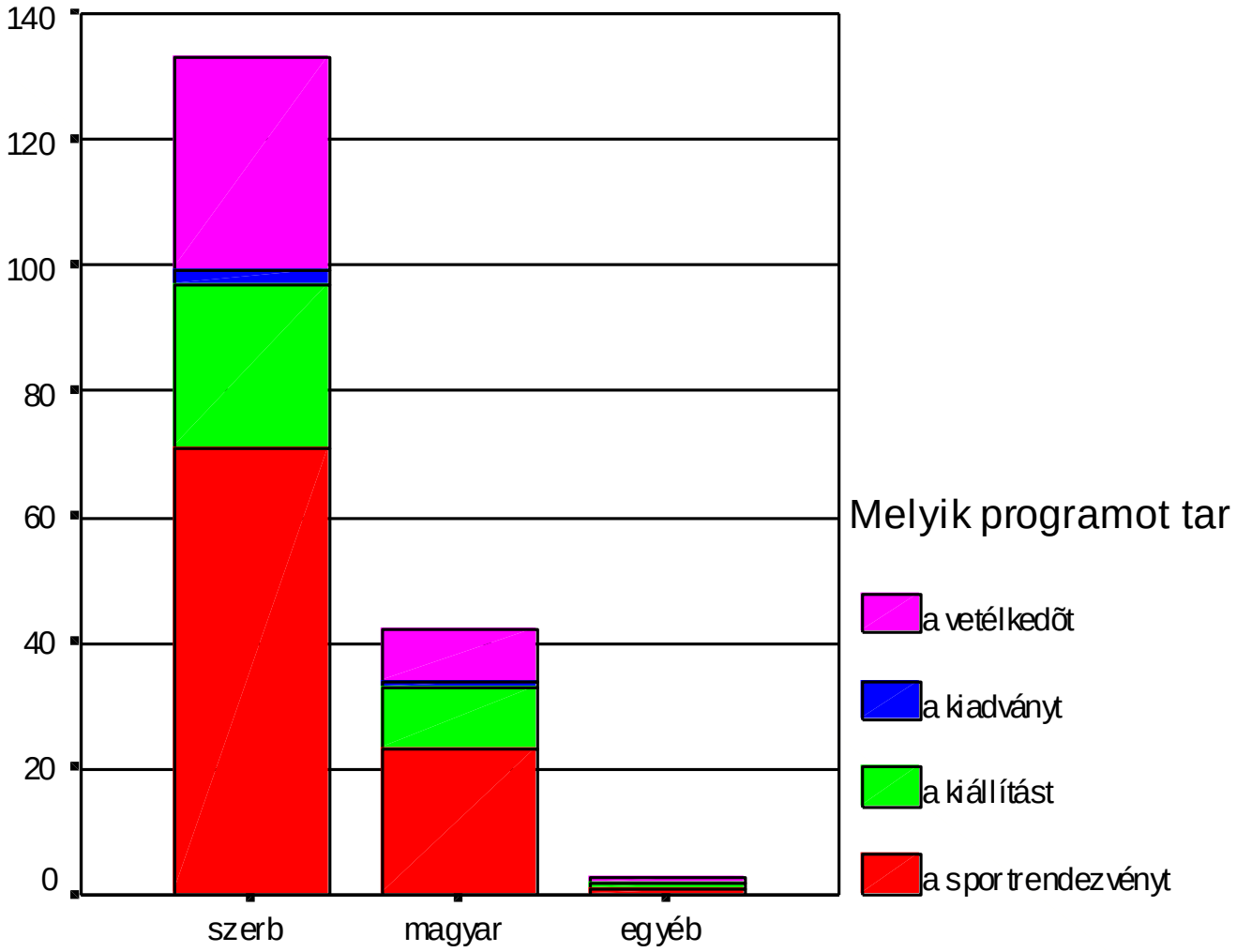

Otthon a családban milyen nyelven beszéltek?

Milyen intézkedéseket tartasz lehetségesnek és leghasznosabbnak a tolerancia megnöveléséhez?

Intézkedések a tolerancia megnöveléséhez	százalék
családi nevelést	41,1
toleranciaprogramok szervezését	34,5
törvények szigorítását	5,8
információk és ismeretek áramlását a médiában	5,5
Egyéb	2,9
iskolai taneszközöket	2,5
külföldi segítséget	2,2
határozottabb rendőrségi fellépést	1,8
Összesen	96,4
nem válaszolt	3,6
összesen	100,0

Következtetések

- Az eredmények összességében nem rosszak, de a háborús múlt és a nacionalista propaganda hatása fellelhető az intoleranciában
- Nincs nyílt idegengyűlölet, de jelen van a rejtett idegen-ellenesség
- A különböző nemzetiségű fiatalok nem eléggé nyitottak egymás iránt
- Nem ismerjük eléggé egymás nyelvét, kultúráját, történelmét
- A tolerancia problémája nem magán-, hanem közügy

Következtetések

- A multikulturális életszokások segítik a közösséget a másság elfogadásában, de **egyes etnikumok nem egyformán élik meg a kulturális súrlódásokat, és nem egyformán toleránsak**
- **Szükséges a szisztematikus tolerancianevelés hálózatának kiépítése: család+iskola+médium+civil szervezetek+egyház**

Javaslatok

- a személyes ismeretség és a mindennapos kontaktusok csökkentik a más nemzet és az idegenekkel szembeni tartózkodást és bizalmatlanságot – a toleranciát tanulni kell
- Tantárgyak, tankönyvek szükségessége, amelyek a kisebbségek történelmével, nyelvével foglalkoznak
- További tolerancia programok szervezése a fiatalok körében (média, iskolák, terápiák) – aktív tolerancia tevékenység
- Elvándorlás és asszimiláció megfékezése – a kisebbségek pozitív diszkriminációja – határon át ívelő régiókapcsolatok

Konklúzió

- A tolerancia nem csak a kisebbségek problémája, de elsősorban a többségé!
- A toleranciaprogramokat nem kampányszerűen és nem csak külföldi nyomásra kell végrehajtani
- Nincs általános tolerancia modell!
- Minden lokális önkormányzat esettanulmányszerűen kidolgozza saját gyakorlatias tolerancia programját
- A pozitív (nem a negatív!) tapasztalatok folyamatos kiemelése a tolerancia gyakorlásban.

„Sikeres ember az, aki szilárd alapokat tud építeni azokból a kövekből, amelyeket mások hajigálnak rá."

David Brinkley

„ Ennek az esszének az alaptézise, hogy szükséges és lehetséges a szemlélet és politikaváltás…és hogy egy ilyen politikaváltás stabilizálhatná és integrálhatná a térséget…."

Várady Tibor

Köszönöm a figyelmet!